

Dit cahier van OverHolland presenteert de resultaten van het eerste deel van het onderzoeksproject '5x5 – projecten voor de Hollandse stad', dat aan de Afdeling Architectuur van de faculteit Bouwkunde van de TU Delft in uitvoering is. 5x5 beoogt door middel van 'research by design' de samenhang te onderzoeken tussen architectonische interventies en stedelijke transformaties in stationsgebieden van vijf kleinere historische steden van de Randstad Holland: Delft, Dordrecht, Gouda, Haarlem en Leiden. *OverHolland 5* presenteert analyses van de verschillende locaties en de eerste aanzet tot een probleemstelling voor het ontwerponderzoek. Deze dienen als uitgangspunt voor het tweede deel van het project, waarin door 5 architectenteams ontwerpen worden gemaakt voor de 5 stationsgebieden. Uitgangspunt hierbij is de hypothetische aanname dat, het voorbeeld van Delft volgend, het spoor in het binnenstedelijk gebied ondergronds gebracht gaat worden. De resultaten van dit ontwerponderzoek zullen worden gepubliceerd in 2008.

Historisch gezien vormde de aanleg van spoorwegen en de bouw van stations een belangrijk moment in de ontwikkeling van onze steden. Door hedendaagse veranderingen in de spoorwegen in Nederland, staat de relatie tussen de historische kern van de stad en de spoorlijn weer ter discussie. Dit cahier opent met een inleidend artikel van Henk Engel waarin de achtergrond en uitgangspunten voor het 5x5 project uiteen worden gezet en tevens wordt ingegaan op de actuele architectonische vragen met betrekking tot de herstructurering van deze stationsgebieden. Vervolgens zet Roberto Cavallo in grote lijnen de geschiedenis van het spoorwegen in Nederland uiteen in zijn opstel, 'Spoorwegen in de Hollandse Stad'. In meer abstracte termen onderzoekt Leslie Kavanaugh de gevolgen van tijdschema's van de spoorwegen op de stedelijk ruimte in haar bijdrage 'Tijd en de Stad'. Vervolgens staan de analyses van de stationsgebieden in de vijf steden centraal. Deze analyses laten het samenspel zien van stadsuitbreidingen en transformaties van het stationsgebied en geven zo een nieuw zicht op de mogelijke ontwikkeling van de kleinere historische steden in de 21ste eeuw.

De rubriek 'Polemen' sluit dit cahier af met twee boekbesprekingen: Leslie Kavanaugh bespreekt de nieuwste studie van historicus Auke van der Woud, *Een nieuwe wereld. Het ontstaan van het moderne Nederland*. Endry van Velzen zet ten slotte zijn visie uiteen op het boek *De tussenmaat, een handboek voor het collectieve woongebouw* van Lieke Bijlsma en Jochem Groenland, dat hij positioneert tussen een ontwerpstudie en een leerboek voor architectuur.